

FELELŐS ÉS HÁBORÚÉRT?

Elfizetési árak:

Helyben:	Vidéken:
1 óra 1 K.	1 óra 1-50 K.
1/2 évre 3 K.	1/2 évre 4-50 K.
1 évre 6 K.	1 évre 9- K.
1 évre 12 K.	1 évre 18- K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szent István-tér 1.

Székesfehérvár a. e.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjazásba szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Saranyay Lajos.

Ki felelős a háborúért?

IV.

Milyen az angol parlament. Az amerikaiak se különbek. A bur háboru az éhes gazdagok háboruja volt. Moltke mondása. Franciaország töltte pénzzel Oroszországot. Kik voltak a háboru előterében és kik mögötté.

Angolországról Schmoiler Gusztáv már 1900-ban megírta hogy a képviselőházban 37 vasúti igazgató és azon kívül minden nagyvállalatot legalább egy követ képviseli Chamberlain a nagy angol nép szabadságot egyszerűen szédülésnek nevezi. Amint Athén szabadnak nevezte magát akkor, amikor 20 ezer szabad polgár mellett 400 ezer rabszolgája volt, ugy szabad a mostani Angolország is, ahol a választást egy gazdag emberekből összeegyeztetkezett pénzesoport intézi.

Keir Hardie, a nagy munkásvezér a munkások lapjában írta: Ami egész katonai és tengeri politikánk a milliomosok és tőkepénzesek érdekében dolgozik. Mik is volnának azok a brit érdekek Perzsiában, Egyiptomban, Indiában és Afrikában? Talán az ottlakó népek jóléte? Az angol uralom alatt Indiában, a világ leggazdagabb országában 20 millió ember halt éhen. Tehát az ottlakó érdekeit képviselik az angolok? Van eszükben! A pénzemberek nagy finánciális vállalkozásait biztosítják.

Call, amerikai szenátor mondta Washingtonban 1892 ben a következőket:

Abban a korban élünk, amikor a termelő munkást teljesen kiszákmányolják a társadalmak, amelyek hatalmasabbak, mint a kormányok és a középkori bárók. Ezek a hatalmak döntik el a választásokat, ellenőrzik és befolyásolják a törvényhozást, az ő akaratuk szól a bírósági ítéletekben és a kormányok teljesen tehetetlenek velük szemben.

Olaszországban hasonló az állapot. Ott ez a közmondás: aki parlamentről beszél. S a képviselők szokták mondani: Nem vagyok sem guelf, sem gibellin, azt szolgálom, aki fizet.

Disraeli, a nagyészű angol miniszterelnök mondotta: A világot egészen más emberek kormányozzák, mint azok hiszik, akik nem látnak a színpalak mögé.

A spanyol-kubai háboru bebizonyítottan néhány kubai és

északamerikai cukorszindacatus érdekében indult meg

A burokat a gyémántkereskedők és aranyasok kedvéért tiporták el. Ez a háboru 5 milliárd koronájába került Angolországban.

Moltke, a nagy német hadvezér mondotta: az összes ujkori háboruk az uralkodók akarata ellen törték ki. A börzevilág oly hatalomra tett szert, hogy érdekéért akcióba tudja kényszeríteni a fegyveres erőt. az európai hadseregek pusztították el Mexikót és Egyiptomot pusztán azért, hogy a bankvilág követeléseit teljesüljenek.

Tudott doloz, hogy Oroszországnak Franciaország adott megszámlálhatatlan milliókat — 15 milliárdra tették a francia kölcsönt — azért, hogy ezen fölfigyervezések és hadi vas utakat építsen Mi erde-e a párisi bankoknak, hogy Oroszország kitűnően fel legyen fegyverezve? elősegíti ez a francia nép könnyebb boldogulását, a szabadságot, egyenlőséget és testveriséget? Nem lehetett volna ezt bölcsesebben felhasználni Franciaországban? Nem lehetett volna azon a pénzben ipart, kereskedelmet erősíteni, akár Franciaországban, akár egyebütt? O dehogy nem! Azonban a bankároknak, akik a francia nép milliárdokra felszaporított pénzt a bankokban kezelték, ezt a pénzt a leendő világháboru szolgálatába kellett beállítani.

Mindenki tudja, hogy a legutóbbi balkáni háborút Törökország ellen az ántant szervezte. Szerbiában annyi volt akkoriban a pénz, mint a polyva. Csak ugy dobálózik vele. Oroszország, egy neki erős Balkán akart tolnék délre, hogy a bekerítés tökéletes legyen. Nem rajta mult, hogy nem sikerült.

Igy készítették el a háborút. Az előtérben Princip és Csabrinovic, akik leölték a trónörökös párt. Mögöttük a Narodna Obrana szabadkőmives és szerb királyi védelem alatt működő titkos szövetség. A szerb királyt és összes cinkosait támogatja Oroszország. Oroszországot támogatja a hivatalos Franciaország és a francia nép összegyűjtött milliárdjával töltte a francia bankárok gyűjtője. A francia kormány a pénzarizotokrácia egy hűron pendűl a hivatalos Angolországgal és az angol bankárokkal a kis nemzetek védelme, Belgiumért való hadbaszállás, Görögország megoltalmazása, a kulisszák mögött egy csomó bankár, akik villanyfény mellett, meleg szobában összeadnak és kivonnak millió-

kat és milliárdokat, igyekeznek elkönyvelni Németország kereskedelmi előnyeit, iparának keserves munkával kiverejtkezett gyümölcsözését

És kik sirnak és sikoltoznak a szenvedések pokoltornácán?

A nisnijavgorodli szegény buta orosz muzsik, hannoveri szatócs, a fejérmegyei földmives, a kanadai farmer, a francia diák, a szenegambiai szerese nek és azok a milliók és milliók, akik ezeket hazavárják: a kisgyerekek, az összetöporódott anyák, a fájdalomtól hervadásnak indult ifju anyák.

A milliók megelégtették a kín lódást. Mint egy üvöltő kórus ordít az ég felé a felkiáltás: adjatok békét, ne ontunk az emberiség drága vérért. A mi vezereink lemondva sok aspirációról, jobbot nyujtanak s azok ott a villanyfényes, puhán meleg irodákban még mindig

összeadnak és még mindig kivonnak A számadás nem akar sehogy összemenni, odakiáltják:

— Küzdelem a végső diadalig. 1914 ben nem sikerült, 1915 ben se, sőt 16-ban sem. Hát ha sikerülni fog 1917-ben? És ha nem sikerül a győzelem, a hadsereg szállítása minden bizonytalanságban sikerülni fog. Mennél tovább tart, a bankoknak annál jobb. S ha mi nem vagyunk elég erősek ennek az elhíttetésére, jöjjen a nálunk kalmár lelkűbb Wilson a mögötté tömörülő hadseregszállítók kemény gyűrtüjével. Jöjjen talán még Mexikó, Japán, Cuba stb. Háboruskodjék az egész világ. Hiszen a bankárok az ő fényes irodáikban nem vereznek. A hősiesség a lövészárak sáros véres kőzatonáinak a feladata, az övéké a dicsőség, a rendjel, a milliárdok s a velük járó kényelem és fény. ez a háboru.

A székesfehérvári kath. népszövetség értekezlete.

Minden tekintetben jól sikerült értekezletet tartott a székesfehérvári kath. népszövetség vasárnap délután a legényegyesület helyiségében. A hatalmas termet a népszövetség tagjai zsúfolásig megtöltötték, sőt nagyon sokan be sem fértek. Az értekezletet Csucs István igazgató nyitotta meg s rövid bevezető után Haller István országgyűlési képviselőnek adta át a szót, aki igazán megkapóan szép beszédet tartott. Elvezet volt hallgatni, amint bebizonyította, hogy az egész világháborút a pénz csinálta, az dirigálja és addig tart, amíg akarja. Majd rámutatott arra a nagyfontosságú tényezőre, amelynek eredménye lett, hogy a központi hatalmak számbeli kisebbségük dacára is fölényben vannak az ellenség felett. E fontos tényező a bámulatos szervezetség, ez a német tökéletesség, ez a német állapottunkban is találunk bizonyos hasonlatosságot a világháboru dolgaival. Itthon sem a miénk a pénz, mégis érvényesülni tudunk, mert bizonyos mértékben szerveztettek vagyunk. És itt elsősorban a kath. nép-

szövetséget kell megemlítenünk. Haller gyönyörű beszédek rövid gondolatmenete a következő:

Ebben a világháboruban — ugymond — két hatalom mutatta meg erejét. Az egyik a pénz hatalma, a másik a szervezkedés hatalma. Az elsöben már a háboru előtt hittek, a másikkban, a szervezetség hatalmában nem. Aztán megcáfolhatatlan érvekkel, tapasztalati tényekkel logikusan bizonyítja be mind a két állítást. Loyd George mondotta, nem lesz vége addig a háborúnak, míg nem vesz minden egyes angol munkás zongorát a leányának. Mit akart ezzel mondani. Azt, hogy nem lesz vége addig ennek a háborúnak, míg lesznek emberek, akik hasznat akarnak huzni a háborúból. Míg érvényes szász és százmilliók pusztulnak el, addig vannak rengeteg sokan, kik máról holnapra meggazdagodnak, vannak sokan, akik ki tudják mutatni nap-nap után, mennyit jövedelmez nekik a háboru. Hogy milyen módon jutnak sokan a nagy vagyonhoz, nem keresi senki. Ezek tehát kivárvják is, hogy minél tovább tartson csak a háboru.

Károlyatos szerepe van a pénznek. A pénz az ur mindenütt. Nálunk is Magyarországon. A háboru előtt ugyancsak kevesen érezték a pénz hatalmát, de ezreket most, a háboru alatt, mert növeli a hatalmat. A má-

Egyes szám ára 4 fillér.

sik nagyhatalom, amely a pénz-nél is hatalmasabb, a szerveztség ereje. Azt hitták, hogy ellenségeink — tekintve, hogy számra nézve erősebbek a központi hatalmaknál — letipornak bennünket. S mit látunk? Azt, hogy nemcsak nem bírtak velünk, de mi vagyunk az országokban. Kinek köszönhetjük ezt. A szervezés erejének és ezt ellenségeink is elismerik s kezdenek utánozni is bennünket.

A szónok, miután bebizonyította a pénz és a szerveztség hatalmát felteszi a kérdést, hogyan állunk Magyarországon mi katolikusok a két hatalmat tekintve. A pénz-hatalmát tekintve bizony csehül állunk, egyedül a szerveztség hatalma nyújt biztatást. A Kath. Népszövetség idejében felismerte a szervezkedés nagy fontosságát. Ezt a legnagyobb szervezetünket tegyük még erősebbé, még hatalmasabbá s nem lesz okunk félni a jövőtől.

Utána zugó taps közepette dr. Vass József kezdett beszélni. Egy elszomorító statisztikával kezdte, amely szerint mi inferioritásban vagyunk. Majd a magyar nép fölséges értékét mutatta be a történelemből, különösen a mostani világháború eseményeiből. Lelkét költötte mindenkinek, hogy ezt a népet hogyan kell megbecsülni és — maga a nép hogyan becsülje meg önmagát. A beszéd vázlata a következő:

Röviden szólt a közönséghez s azt mondotta, nemcsak pénzre, nemcsak szervezkedésre van szükség, de szükség van a történelmi lelkesedésre is. A keresztény magyar néptől megmutatta nemcsak a múltban, de a jelenben is. A kath. magyar nép mindenütt ott van, a hol veszély van. Sőt ahol baj van, a bajt, a veszedelmet neki kell elhárítani. Sajnos, amint a statisztika mutatja, nincs a kath. magyar nép aránylagosan képviselve sem a főiskolákon sem a középiskolákban. Ezen segíteni kell. Ha a háború zaja lecsillapodik, majd ha vége lesz ennek a borzasztó háborúnak, jól körül kell néznünk, hogy hogyan intézzük sorsunkat, kire bizzuk magunkat. Én — úgy mond — csak a Népszövetségben bízom és semmi másban. Én csak a keresztény magyar népből bízom. Álljunk be tehát katonának a Népszövetségbe, de ne divatból, ne azért, mert a sógor vagy a koma is beáll s tagja lett, hanem álljunk be meggyőződéssel.

A nagyszámú közönség melegen ünnepelte mindkét szónokot. Befelezésül Csucs István igazgató szól még az értekezlethez s bejelentette, hogy a hósi halált halt dr. Varhanek Ferenc népszövetségi ügyvéd helyébe dr. Komendovits Gyulát kérték fel. Kedves szavakkal mutatta be az új népszövetségi ügyvédet, aki jó maga is a háború

áldozata, mert otthagyta jobb kezét.

A jelek után ítélve a népszövetség taglétszáma rohamosan emelkedni fog.

A beszédek után a Népakadémia 150-ik jubiláris előadását tartotta meg egy mulatságos vigjáték keretében, a melyet a derék műkedvelők nagy sikerrel adtak elő.

Sok a hus az étlapokon. Kürthy báró körrendelete.

A kormány tudvalevőleg a hus hiányára való tekintettel megtiltotta, hogy vendéglőkben kétféle húsnél többet készítsenek s a vendégeknek egy étkezésnél több adag húst nem szolgáljanak fel. Ugy látszik, ennek a rendeletnek nem mindenütt volt meg a foganatja, mert most Kürthy báró a törvényhatóságokhoz körrendeletet intézett, amelyben felhatalmazza az étlapokat és a polgármestereket, hogy a kérdést hatáskörükben közelebbről szabályozzák és akadályozzák meg a hus pazarlását.

A rendelet a következő:

Székesfehérvár szab. kir. város. polgármesterétől.
2411|1917. szám.

Az éttermek, vendéglők, kocsmák és egyéb étkezőhelyek étlapjainak a 3101|1916. számú. M. E. rendelet alapján való szabályozása.

Végelhatározat.

Több oldalról azt az értesülést nyertem, hogy a város területén levő éttermekben, vendéglőkben, kocszmákban, vasuti vendéglőkben és egyéb étkező helyeken az étlapokon több, esetleg ugyan-csak egy-két fajta húsból, de sokféleképen elkészített húst szereznek és áll az étkező közönség rendelkezésére.

Ez a körülmény, eltekintve attól, hogy a nagyobb forgalommal bíró helyeken, az ott megforduló idegenekben az ellátás egyelőre hiányos és a szükséges takarékosság hiányának gondolatát keltheti fel, azzal a veszéllyel is jár, hogy az ott étkező közönség az étlap bősége folytán a felszolgáló személyzet segítségével kijátszani igyekszik a 3101|1916. M. E. számú rendelet 4. §-ának azon rendelkezését, hogy egy étkezésre csak egy hústétel szolgáltatható ki.

Ennek figyelembevételével a 3101|1916. számú M. E. rendelet 7 §-ában nyert felhatalmasáson alapszintű elrendelem, hogy folyó március 6-tól kezdődőleg a város területén levő összes étkező helyek csak két fajta húsból legfeljebb kétféleképpen elkészített hústételek szerepelhetnek étlapjaikon illetve vendégeinek e két hústétel közül csupán egy adagot szolgáltathatnak ki.

Jelen végelhatározatom ellen vétők a 3101|1916. számú rendelet alapján két hónap elzárásra és 900 koronáig terjedhető pénzbüntetésre ítéltetők.

Végelhatározatom ellenőrzésével Sági Lajos rendőrfőkapitányt biztom meg.

Székesfehérvár, 1917. március hó 3-án.

Dr. Saára Gyula.
polgármester.

Fejérvármegye választókerületei.

Fejérvármegyében a választókerületek beosztása és a képviselőválasztás elnökei és tagjai a következők:

Lovasberényi választókerület.

Csákvári szavazó kör: Csákvár és Vertesboglár községekkel.

Elnök: Kövesi Béla ev. lelkész csákvári lakos, rendes tagok: Dézsi Mihály ref. lelkész csákvári lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Deák Lajos csákvári lakos.

Felcsuti szavazó kör: Bodmér, Felcsut, Sár, Ujbarok és Vertesacska községekkel.

Elnök: Vető Zsigmond felcsuti lakos, rendes tagok: Kovács Lajos gazdatiszt vertesacsai lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Fülöp István plébános felcsuti lakos.

Kápolnásnyéki szavazó kör: Kápolnásnyék, Nadap, Pázmánd és Velence községekkel.

Elnök: Pék Gyula plébános velencei lakos, rendes tagok: ifj. Kremnitzky Ferenc kápolnásnyéki lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Kolonits Károly plébános nadapi lakos.

Lovasberényi szavazó kör: Lovasberény és Pátka községekkel.

Elnök: Széll Lajos pátka lakos, rendes tagok: Pivonkai Béla lovasberényi lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Pátkay János pátka lakos.

Pákozdi szavazó kör: Gárdony Pákozdi és Sukoró községekkel.

Elnök: Zaicz Gusztáv pákozdi lakos, rendes tagok: Frank Géza agárdi lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Kovács Béla gárdonyi lakos.

Seregélyesi szavazó kör: Seregélyes községgel.

Elnök: Szaniszló Gábor felügyelő seregélyesi lakos, rendes tagok: Rnich Miklós zichuijfalusi lakos és a helyettesi községi jegyző, póttag: Kis Lajos ref. tanító seregélyesi lakos.

Zámolyi szavazó kör: Sárkeresztés és Zámoly községekkel.

Elnök: Vogel Sándor zámolyi lakos, rendes tagok: Gulyás Kornél ref. lelkész zámolyi lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Babay Kálmán ref. lelkész sárkeresztési lakos.

Móri választókerület.

Bodajki szavazó kör: Bodajk, Csókakö, Fehérvárcsurgó és Söréd községekkel.

Elnök: Dr. Vértessy Ferenc móri lakos, rendes tagok: Laszlik Lóránt bodajki lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Moró Mihály bodajki lakos.

Csákbányai szavazó kör: Csákbányai, Gánt, Magyaralmás és Verteskozma községekkel.

Elnök: Udvardi János tisztartó csákbányai lakos, rendes tagok: dr. Szőke Károly kórorvos csákbányai lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője póttag: Grünfeld Ignác földbirtokos csákbányai lakos.

Csóri szavazó kör: Csóri, Inota, Iszkaszentgyörgy és Moha községekkel.

Elnök: Ribianszky József iszkaszentgyörgyi lakos, rendes tagok: Velegi István iszkaszentgyörgyi lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Mojer József mohai lakos.

Isztiméri szavazó kör: Bakonykúti, Balinka, Guttamási és Isztimér községekkel.

Elnök: Kenessey Gyula székesfehérvári lakos ügyvéd, rendes tagok: dr. Szing Ignác móri lakos és Halmos Alajos isztiméri kör jegyző, póttag: Stolc Károly isztiméri lakos.

Móri I. szavazó kör: Mór községgel.

Elnök: Pentz Lajos móri lakos, rendes tagok: Jókai Endre polg. isk. igazgató, móri lakos és Turmayer Gyula jegyző, póttag: dr. Szauer György móri lakos.

Móri II. szavazó kör: Bakony-sárkány, Nagyveleg és Pusztavám községekkel.

Elnök: Grünfeld Pál földbirtokos nagyvelegi lakos, rendes tagok: Kovács Nagy Ferenc gazdatiszt móri lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Horváth Sándor ág. p. lelkész nagyvelegi lakos.

Szabadbattyáni szavazó kör: Falubattyán, Jenő, Nádasdladány, Sárkeszi, Sárszentmihály, Szabadbattyán és Urhida községekkel.

Elnök: Blau Arnold szabadbattyáni lakos, rendes tagok: Kende Béla sárszentmihályi lakos és mindenik körbe osztott községre nézve annak jegyzője, póttag: Kukorely István nádasdladányi lakos.

Zöldségmagvak termesztésére hiv fel a kormány.

A zöldségfélék vetőmagvainak hiánya a múlt évi rossz termés és a külföldi behozatal elmaradása folytán veszéllyel fenyeget. Ezért a földművelésügyi miniszter a mai napon körrendeletet bocsátott a törvényhatóságok első tisztviselőihez, hogy a hatóságok a gazdaközönség figyelmét, hívják fel a zöldségfélék termesztésének előnyére. Ugyanis a zöldségfélék vetőmagvainak termesztése elsősorú tényező a többtermesztés megvalósítására és a gazdaközönség anyagi érdekeinek fokozására. Hangsúlyozza a rendelet, hogy a már az első évben magtermő zöldségféléken (paradicsom, zöldborsó, zöldbab, ugorka stb.) kívül már ez év tavaszán szükséges lenne a két éves zöldségféléket (sárgarépa, petrezselyem, vöröshagyma, kalarab stb.) is magtermékül kiültetni, mivel különösen ezekben nagy a hiány. Eghajlati viszonyaink folytán pedig predestinálva van Magyarország e vetőmagvak termesztésére úgy, hogy bármilyen külföldi magvakkal is megállhatjuk a versenyt.

HIREK.

— **László aiezedes kiténtése.** A Rendeleti Közlöny mai száma hozza, hogy a király László István alezredesét a 17. honv. gyalogezred potzászlóaljának parancsnokát a háboru alatt teljesített kitünö szolgálataiért Ferenc József rend lovagkeresztjével tüntette ki. A királyi kiténtetés Székesfehérvár társadalmi életében osztatlan örömet kelt. Egy oly férfi katonai érdemeinek elismerése, akinek katonai érényei mellett a legszebb polgári érények ékeskednek. Ott találuk László István alezredesét minden háborus jótékonyaság szervezésében. A polgárság és a katonaság közötti jóviszony kifejlődésében is első rendű szerepet játszott, pedig csak más fél éve, hogy Székesfehérvárról tartózkodik.

— **Porosz polgári kiténtések.** Vilmos német császár gróf Széchenyi Viktor főispánt, Lyka Döme nagybirtokost, 2. oszt. porosz kir. korona renddel, dr. Saára Gyula polgármestert a 3. oszt. porosz kir. korona renddel, Wertheren Pál nagybirtokost a 4. oszt. porosz kir. korona renddel tüntette ki.

— **Negyvenéves jubileum.** Ebben az esztendőben lett negyven esztendeje hogy Pisky László tagja lett a Kereskedelmi Társulatnak és harminc esztendeje, hogy a Társulatnak választmányi tagja. Ebből az alkalomból a társulat melegen üdvözölte érdemes tagját, aki negyven év óta sikeres munkásságot fejtett ki a társulat sa helyi kereskedelem érdekében. Pisky László egy virágzó kereskedésnek volt főnöke, amelyik mintája volt a rendnek és kereskedő tisztességnek. Pisky László azonban tevékeny munkát fejtett ki a városi közelet terén is és több pénzintézetnek is részt vett vezetésében.

— **Harctéri kiténtés.** Városunk kedvelt mérnökét Csik István tartalékos honvéd főhadnagyot, ki jelenleg a román fronton harcol, azelőtt pedig az orosz, majd később az olasz fronton szolgált — az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért és kitünö szolgálataiért, Ö Felsége a király most már második ízben legfelsőbb elismerésben részesíteni méltóztatott.

— **Rövidzárlat a színházban.** Vasárnap este a Csárdáskirály előadásán a második felvonás után nagy riadalom támadt. Az orszesterben az egyik villanygö rövídzárlat következtében nagy lángot vetett. Tíz van! kiáltásra a közönség, főleg a karzat rohant a kijárá felé. Ekkor Gulyás Menyhért rendező megjelent a vasföngyön előtt s bejelentette, hogy csak egy biztosíték égett ki rövidzárlat következtében, mire a közönség megnyugodott s újból elfoglalta helyét.

— **A Pro Patria egyesület által rendezett hangverseny alkalmával felléltettek még:** Lukács Klára 23-20, Dieballya Mária 20, Schlamadinger nővérek 2, Námessy Mariska, Mayer Piroksa 1—1 K.

— **A nagykanizsai szénértekezlet.** Vasárnap volt Nagykanizsán a dunántúli szénkereskedők értekezlete. Székesfehérvár városát az értekezleten Sáy Lajos rendőrfőkapitány és Békés Róbert mérnök az Arpadfürdő igazgatója képviselte. Elhatározta az értekezlet, hogy küldöttséget meneszt a kormányhoz, hogy az osztrák közmunkaügyi miniszter engedje meg, hogy a trialfali közbányakból szénen szállíthassanak.

— **Lesz kukorica a fejősteheknéknek.** Már hírt adtuk róla, hogy dr. Kerekes Lajos helyettes polgármesternek a Székesfehérvárról ellenőrző ifj. Kállay András közlélmzési biztossal gazdáinkra nézve egy igen fontos ügyben, a tehéneknek kukoricával való ellátásában, kedvező ígérteket sikerült kivívnia. A mai napon dr. Kerekes Lajos a következő táviratot kapta Budapestről:

„A közlélmzési hivatal elnöke Székesfehérvár városa területére fejős tehének részére napi 2 kgr. tengeri engedélyezett. Kállay közlélmzési biztos.

— **Bory Jenő szobrászunkról.** A szerajevói világot rengő tragédia színhelyén nagy szabásu emlékművet fognak emelni. A mű kivételével Bory Jenő tanárt bízták meg, aki már el is készült a mintázással úgy, hogy a nagy méstermű teljes felállítását már a legközelebbre lehet várni. A művész emléktáblát és egy emlékcsoportozatot készit.

— **Előadások az uj adókról.** Emilittük, hogy az uj adókról Szende Pál dr. O. M. K. E. főtitkára és Vágó József dr. a budapesti kamara titkára előadásokat fognak tartani. Az előadás idejét március hó 14 ére, d. u. 6 óra ra tűzték. Az előadást a felső kereskedelmi iskola nagy teremben tartják meg. Belépő díj nincs. A kereskedők, iparosok, valamint az érdeklődő nagy közönség szivesen látott vendég.

— **A níkkel huszfilléresék.** A magyar közönségben az a téves hír terjedt el, hogy a níkkel huszfilléresék, melyeknek elfogadása a magánforgalomban 1917. január elseje óta már nem kötelező; most már az állami pénztárak és hivatalok forgalmában sem bírnak fizető képességgel. A Budapesti Tudósítónak illetékes helyen kapott értesülése szerint a valóság az, hogy ezeket az érmeket minden állami pénztár és hivatal bezárólag ez évi április 30 áig kötelees fizetés vagy beváltás alkalmával névértékben elfogadni. Tehát eddig a határnapig a níkkel huszfilléresék minden postahivatalnál, adóhivatalnál, államvasuti pénztárstb. valamint az Osztrák-Magyar Bank pénztárainál is fizetésre felhasználhatók, illetve beválthatók.

— **Halálozás.** Szijjártó Jánosné sz. Borbás Rozália folyó hó 4-én elhunyt. Temetése ma délután fél 3 órakor lesz a Selyem utca 16. sz. házból.

— **Adomány.** Lechner Anna 8 koronát adományozott az Otto kár árvaházra.

— **Meglopott szobaasszony.** Lőrinc Aronné, a Magyar Király szálloda szobaasszonya feljelentést tett a rendőrségen, hogy 300 K készpénzt ismeretlen tettes a szobájából ellopta. Érdekes az esetben, hogy a 2000 korona értékű ékszerét, amely a pénze mellett volt, a tolvaj nem bántotta. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Köszönetét nyilvánítja a tüdővész ellen védekező egyesület** Sáy József urnak, aki 300 K adományozásával az egyesület alapító tagjai közé lépett. Továbbá a székesfehérvári tkptárnak 100 K valamint a Kereskedelmi Banknak 30 K adományozásáért.

— **A mentők munkája.** A székesfehérvári derék mentők munkáját szól az alábbi kimutatás: január hóban első segítséget nyújtottak 100 esetben a következő eseteknél: Sérüléseknél 82, belső bajoknál 18 esetben Ezenkívül igénybe vétetett 597 esetben és pedig: Betegek szállításánál 581, elmebetegek szállításánál 2, vaklármá 1, hulla szállításánál 13 esetben. Mozgóórség 95 esetben működött: Színházban 42, tüzészetnél 4, egyéb helyütt 52 esetben, 1917. évi január havi összműködés 792 esetben. 1914. aug. 1-től 1917. ján. 31-én 38137 esetben működtek közre. Ezek a nagy számok beszédes bizonyítékai annak, hogy mit dolgoznak a mentők.

— **A tojás mégis ételmíszes.** Megirtuk, hogy a Máv. egy tanfelfelkezeése folytán a tojás nincs az ételmiszerek közé besorolva s ennél fogva a vidéki vasúti állomások nem gondoskodnak tojasküldemények gyors elszállításáról. A Máv. igazgatóság most intézkedett, hogy a tojás az elsődlegesen sürgös küldemények csoportjában sorozandó és a tojasküldemények akadálytalanul továbbitandók.

— **Rekvirálják a zsirt.** A közlélmzési hivatal elrendelte, hogy a hentesek és sertésvágóknál a szalonna s zsirkészleteket felkutatásák. A készleteket a hatóság céljára lefoglalja. Felkutatják ezenfelül a magánháztartásokat is és ott is lefoglalják a feleslegeket. Ettől azonban nem kell nagyon megijedni, mert a magánháztartások számára személyenként és havonként egy kiló zsirt vesznek számításba és folyó évi december végéig terjedő időre hagyják meg a készleteket. Csakis az ezen felüli mennyiségeket foglalja le a hatóság.

— **A kath. családok szivesen látott hetijúságja.** „A Sziv”; kaptható a Horváth és Rónai Kossuth utcai papirkereskedésben s Deák József Budai uti üzletében. A lap megérkezik minden péntek reggel.

— **Állás nők részére.** A Hadsegélyzőszáz nőfőképzőintézetes állásba azonnal elhelyez. Jelentkezzenek a Hadsegélyzőben, Kossuth utca 1., Városház földszint. Naponként 10—12 óráig. A jelentkezéseknek gyorsan kell történni.

— **Hadisegély kifizetése március hóban.** 8-án csütörtökön 8—9 ig A betű, 9—10 ig Bakos, Bognár, Balog, Boda Bebesi, 10—11 ig a többi B betű, 2—3 ig C, D, 3—4 ig E betű, 9-én pénteken 8—9 ig F betű, 9—10 ig G betű, 10—11 ig Horvát nevének, 1-től fél 4 ig a többi H betű, 10-én szombaton 8—9 ig L és J betű, 9—10 ig Király, Kiss, Kocsis, Kőszegi, 10—11 ig Kovács nevének, 2—4 ig a többi K betű, 13-án kedden 8—9 ig Langmár, Lencsés, Lendvai, Lizi, Lukács, 9—10 ig a többi L betű, 2—3 ig Mayer, Máté, Mészáros, Mikó, Molnár, 14-én szerdán 9—10 ig M betű, 2—3 ig Nagy és Német nevének, 3—4 ig a többi N betű, 15-én csütörtökön 9—9 ig O betű, 9—10 ig Pap, Palkovics, Pallag, Paulusz, 10—11 ig Perner, Pinke, Pintér, 2—4 ig a többi P betű, 16-án pénteken 8—9 ig R betű, 9—11 ig S betű, 11—12 ig Sch, 2—3 ig Szabó nevének, 3—4 ig Szalai, Szekfi, Szűcs, Sziksz. 17-én szombaton 8—11 ig a többi Sz betű, 2—3 ig Takács, Tóti, Töke nevének, 3—4 ig a többi T betű, 19-én hétfőn 8—9 ig U betű, 9—10 ig Varga, Veisz, Vrág, Vincici, Vég, 2—3 ig a többi V, W és Z betű.

TANÜGY.

Az elemi iskolák reformja.

— Hozzászólás. —

I.

Csatártói e lap hasábjain nem régen azt a gondolatot vetette fel, hogy elemi iskolai oktatásunk szorgalmi idejének jelenlegi beosztása mellett az oktatásban nem érhetjük el azt a célt, amelyre törekednünk kell s amelyre okvetlen szükségünk is van, ha gazdaságilag boldogulni s a müvelt népek haladását lépést tartani akarunk. S a siker elérésére azt javasolja, hogy az elemi iskolai oktatás keresztülvitelére ma érvényben levő hat éven át tartó köznapi s három évi ismételő oktatás helyett kilenc éven át tartó oktatásra rendezkedjünk be olyképen, hogy az elemi iskolai oktatás mindenkor mondjuk október 15-től következő év ápril 15-ig terjedjen.

A tanítási időnek illetően módon való szabályozását azért tartja szükségesnek, mivel viszonyaink mellett a tankötelesek beiskolázására a községi hatóság nem képes, mivel főleg háboru után a házi és gazdasági munkánál a szülő nem nélkülözheti a gyermek munkaerőjét sem. A rendes iskolabjárás pedig a tanítási sikerhez az első feltétel.

Csatártói gondolatának alapja

Blous újdonságok!

Crep, Grenadin, Voal, Selyem, Japonais Crepp de chine és fehér kézzel himzettékben nagy választék

Vermes áruházában.

az életviszonyokra fektette s így az ezen alapon megszervezett elemi oktatásból bizonyára jobb eredményt várhatunk a jelenlegi tanítási eredménnyel, amely sem a várakozásnak nem felel meg, sem a reá fordított költségek arányát nem őríti meg.

En Csatártói gondolatát nemcsak helyesem, hanem keresztültvitelét közoktatásunk legsürgösebb teendői közé sorolom, mert e gondolat keresztültvitelén fordul meg gazdasági életünk fellendülése és a jövőendő Magyarország alapja.

S amennyiben e kettős célért küzd ma minden jóra való magyar, nincs egyeb hátra, mint, hogy álláspontunk helyességéről és célravezetőségéről minél több polgártársunkat meggyőzve népoktatásunkat e keretben életviszonyainknak megfelelő alakban megszervezzük.

Hogy népoktatásunk új szervezést igényel, azt saját iskoláinkról vett néhány adattal tudom igazolni.

Ki iskolába járt, jól tudja, hogy az elemi iskola négy alsó osztályaira kiszabott tanítási időt majdnem teljesen az olvasás, írás és számolás elsajátítására fordítjuk. Az ismereteknek többi elemeit az ötödik és hatodik osztályban adják elő. De ugyan hány tanuló részvételében a szerencsében, hogy a két felső osztályban továbbképzést nyerjen, iskoláink életéből a következő számokkal igazolom.

Székesfehérvár elemi iskoláiba az 1912—13. tanévben 3769 tanköteles járt; ebből 404 tanköteles jutott az ötödik, s 150 tanköteles a IV. osztályba. Összesen tehát 554 tanuló tanult az írás, olvasás és számoláson kívül más ismereteket is. Tehát a tankötelesek közül csak minden hetedik jut az ötödik és minden 25 dik a hatodik osztályba. Ez alacsony számokban pedig a leánytanulók is szerepelnek, kiknek képzettségéről kevesebbé kér számít az élet. De mivel egyenlő számarány mellett a tapasztalat azt igazolja, hogy a leánytanulók nagyobb tömege jut a hatodik osztályba, tulzást nélkül állíthatom, hogy a fiutanulóknak csak minden 30 dik jut fel a hatodik osztályba. Tehát csak minden 28—30—dik állampolgár kaphatja meg a legkisebb adócenzus mellett képzettsége után az országgyűlési képviselőválasztói jogosultságot. Pedig Székesfehérvár elemi közoktatásügyét nem tartják rossznak, hiszen elég költséget és gondot fordítanak rá. S ha minden gondoskodás mellett ilyen, fényesnek egyáltalán nem mondható számokat kapunk népünk általános műveltségéről, ugyebár megnyugodtunk abban, hogy népoktatásunk szervezetében kell valami hibának lenni! Igen, van sok hiba! A legfőbb hiba, hogy tanköteleseink nem járnak rendszeresen iskolába.

Hogy a falusi iskolában még sajnálatosabb a nép műveltségi állapota, azt adatok hiányában csak gondolom. De a mi iskoláink is bőven elég adatokat adnak arra, hogy a népoktatás megszervezését a törvényhatóságok a legkomolyabban sürgessék.

Nézzük már most azt az elemi oktatást, amely 9 évi tankötelezettség mellett évi 6 hónapi szorgalom idő alapján alakulni ki.

— **Bojtorján trajszesz korpásodás, hajhullás ellen; üvégeje 1 korona, 30 fillér. Kapható Szűcs Róbert gyógyszerárában?**

Köhögés ellen kitűnően bevált háziszser dr. Siórk-pasztila. Egy doboz ára 60 fillér. Kapható Szűcs Róbert király-téri gyógyszerárában.

— **A kik bejárónókat keresnek, forduljanak a Hadségélyzőhöz, Kossuth-utca 1. sz. földszint.**

APRÓHIRDETÉSEK.

Székesfehérvári Vendéglősök szikvizgyarába egy kihordó kocsis kerestetik, lehetőleg nős ember, vagy nőlen, kinek otthona helyben meg van. 80 kor. havi fizetés és üveg után percent. Jelentkezni lehet az üzemvezetőnél, Palotai utca 2. szám.

Bejáró leányok fevétenek az Adria gőzműsében, Lakatos-utca 1. sz.

Egy bolti leány felvétetik Kümmel virágüzletbe.

Jó családból való varró és tanulóleányokat felvesz. Pajorné, Nagy Sándor-u. 11.

Fabódék, mindenféle célra alkalmasak és két kocsi eladó, Királykut-utca 11.

Egy kőműves és gyári munkások allandó munkára felvétenek a villamos telepen.

10 kocsi trágya eladó. Sütő utca 14. sz.

2—3 varróleány ki önnállóan bír dolgozni, 1 bolti leány, 2 vásároszó leány felvétetik Káviák Imréné F. u. 4.

Bejárónó felvétetik Haltér 4.

Székesfehérvár szab. kir. város polgármesterétől.

1985/1917. közel. szám.

Hirdetmény.

Felhívjuk a közönség figyelmét, hogy a városi boltban jutányos áron jó minőségű gyertyát kaphat.

Székesfehérvár, 1917. márc. hó 3. Közélelmzési hivatal.

Székesfehérvár szab. kir. város polgármesterétől.

2450/2917 szám.

Havasági hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak az ajtókilincsek és gombok, kulcslyukpaizsok, kulcslyukfedők, ajtófogantyuk stb. igénybevétele tárgyában kibocsájtott 3793/eln. 20. b. számú rendeletét tudomásulvétel és szoros alkalmazkodás végett azzal közlöm, hogy a kiserelési munka megkezdését idejében teszem. Miután a rendelet felhatalmazást adott arra, hogy a különös történelmi művészeti vagy iparművészeti becselű vereteket az igénybevétele alól kivehetem, felhívom azokat, akik erre igényt tartanak, hogy indokolt kérelmüket hozzám címezve a városi iktató hivatalban (Zichy ház 1. em. 27 sz.) sürgősen adják be.

A kiserelési munkálatokat az általam látta-mozott igazolvánnyal bíró vállalatok, vagy szervek al-

kalmazottai fogják elvégezni, akiket megfelelő igazolás után mindenki köteles házba vagy lakásba beengedni.

Székesfehérvártól 1917 évi március hó 3.

Dr. Saára Gyula.
polgármester.

Magyar királyi honvédelmi miniszter: 2793/eln. 20. b. 1917 sz. Valamennyi magyarországi vármegye és törvényhatósági joggal felruházott város közönségének. Székhelyeiken. Budapest, 1917 február hó 23.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 évi LXVIII. t. c. 24 és 27 §-a alapján a következőket rendeltem.

1. §.

Az épületek és kerítések ajtóira és kapuira felszerelt ajtóvereteket, amennyiben azok egészben, vagy tulnyomó részben sárgarézből, bronzból, vagy vörösrészből vannak, hadi célokra igénybevételeknek jelentem ki. Az igénybevett veretek a következők:

1. kilincsek és gombok.
2. kilincsrózsák.
3. kulcslyukpaizsok és kulcslyukfedők.
4. zárapaizsok.
5. ajtófogantyuk lengőajlók, s. előfogóajtók.

A különös történelmi, művészeti, vagy iparművészeti becselű vereteket a járási főszolgabíró, városokban a polgármester, az igénybevétele alól kiveheti.

Házulajdonosok, bérlok, albérlok és használatra, egyébként jogosultak kötelesek tűrni, hogy azokat a kereskedelemügyi miniszter által velem egyetértőleg ezzel megbízott vállalatok, vagy szervek pótananyagból készült és egyidejűleg felszerelendő veretekkel kisereljék.

A kisereléssel megbízott vállalatok vagy szervek alkalmazottait az igazolvánnyal látják el, amelyeket az elsőloku közigazgatási hatóság látta-moz, és pedig annak igazolásával, hogy a vállalat a kiserelés végrehajtásával meg van bízva.

Az igazolvány hatósági látta-mozása nem mentesíti a kisereléssel megbízott vállalatot az alkalmazottaiért való felelősség alól.

2. §.

A kiserelési munka megkezdését minden községben előzetesen ki kell hirdetni.

A kiserelő vállalatok vagy szervek igazolvánnyal látta-mozott alkalmazottainak az épületekbe, lakásokba, üzlethelyiségekbe stb. a kiserelés végrehajtása és a beszállítás ellenőrzése céljából való belépését mindenki köteles megengedni.

A községi előjárásoknak jogukba áll, az épületek, helyiségek, vagy kerítések elzárt ajtóit a veretek kiserelése céljából kinyitni. Ily esetben, ha sem az épületek, illetőleg helyiségek használatára jogosított személy, sem annak valamelyik felnőtt családtagja, vagy a helyiségek felügyeletével megbízott egyén nincsen jelen, két megbízott tanút kell állítani.

A községi előjáróság köteles az általa kinyitott épületek stb. megbízható újra elzárásáról gondoskodni.

A községi előjáróság a kiserelési munkát köteles ellenőrizni és gondoskodni arról, hogy a kiserelés keresztültvitelével kapcsolatosan esetleg felmerülő jogos panaszok mielőbb orvosoltassanak.

3. §.

A kisereléssel megbízott vállalatok, vagy szervek kizárólag azokat a pótvetereteket alkalmazhatják, amelyeket a kereskedelemügyi miniszter velem egyetértőleg erre a célra kijelöl.

4. §.

Ha a veretek kiserelése a jelen rendelet alapján tett intézkedéseknek megfelelően kifogástalanul történt, a veretek birtokosának egyéb térítésre igénye nincs.

Nem igényelhető tehát az sem, hogy a felszerelt pótveteretek később az eredetinek megfelelő veretekkel cseréltessek vissza.

5. §.

A veretek birtokosa azok kiserelését saját maga is végezheti de a leszerelt vereteket ez esetben is az 1 § szerinti a kisereléssel megbízott közegeknek kell felhívásukra haladéktalanul átadni. Ha ilyen esetben a veretek birtokosa a pótvetereteket a kisereléssel megbízott közegektől veszi át, további térítésre igénye nincs. Ha azonban a veretek birtokosa a pótvetereteket az azok felszereléséről maga gondoskodik, a kiserelő község a leszerelt és átvett régi veretekről azok birtokosának tanúsítványt tartozik adni. A veretekre vonatkozó és a tanúsítvány kiállításához szükséges adatokat (darabszám, súly, anyag stb.) a helyszínen kell megállapítani. Az ily, nem a kisereléssel megbízott vállalatok (szervek) által leszerelt veretekért járó térítésre vonatkozólag később fog intézkedés történni.

6. §.

Az 1 § ban felsorolt vereteket kizárólag csak az 1 § szerinti a kisereléssel megbízott vállalatoknak (szerveknek) és az 1 § szerinti igazolt alkalmazottainknak szabad átadni, a vereteket csupán ezek vehetik át.

7. §.

Aki a jelen rendelet szerinti hadicélokra igénybevett ajtóvereteket eltitkol, elrejt, vagy az igénybevétele alól bármelyik más módon elvon, vagy a kiserelésre hivatott a-kellőképpen igazolt közeget a kiserelésben akadályozza, az amennyiben cselekménye súlyosb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak az államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát Szlavonországban a kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát Szlavonországra is kiterjed.

A miniszter helyett:

Karátson S. K.
államtitkár.